

EUROPEAN CLUSTER
COLLABORATION PLATFORM

Green Transition Support: Energy and resource efficiency in EU businesses

Summary

EU Clusters Talks
29 November 2023, 8:30 – 9:45 CET

An initiative of the European Union

Podpora zeleného přechodu: Účinné využívání energie a zdrojů v podnicích EU

SHRNUTÍ

European Cluster Collaboration Platform zorganizovala přednášku EU Clusters Talk, která proběhla 29. listopadu 2023 a jejímž cílem bylo představit podporu zeleného přechodu a seznámit se s ekologickými postupy z první ruky od předních odborníků z různých odvětví.

Program přednášky:

Moderátorka: Jennifer Baker

1. ECCP novinky, **Nina Hoppmann**, členka týmu, ECCP
2. Akční plán pro oběhové hospodářství a nástroje pro malé a střední podniky k zavádění udržitelných obchodních modelů:
Sarianne Tikkanen, DG ENV, European Commission
Mirabela Lupescu, DG ENV, European Commission
3. Podpora zeleného přechodu
Jannis Lambert, Prognos, člen týmu ECCP
4. Panelová diskuze:
Adam Priehodský, projektový manažer, Autoklastr
Ander Elgorriaga Kunze, vedoucí oddělení strategie a inovací, Ihobe - Basque Environmental Agency
Fabrizio Guarrasi, projektový manažer pro EU, Lombardy Energy Cleantech Cluster
Rita Moura, prezidentka, Cluster AEC
5. Možnosti financování
Nina Hoppmann, členka týmu ECCP

Klíčová sdělení

- Na evropské, národní a regionální úrovni jsou malým a středním podnikům k dispozici různé podpůrné programy a nástroje, včetně systému Eco-Management and Audit Scheme (EMAS).
- Jednotlivé sektory se s přechodem na zelenou ekonomiku vyrovnávají různě. Základními koncepty jsou recyklace a životní cyklus.
- Neexistuje univerzální řešení, ale je třeba přizpůsobit přístupy podle odvětví a velikosti společnosti/organizace.
- Digitalizace má zásadní význam pro koncepci a realizaci řešení pro úsporu energie a zdrojů.
- Klastrové organizace mohou podporovat pracovní skupiny, výměnu osvědčených postupů, audity, spolupráci s vládami a navazování kontaktů s různými odvětvími.

1. ECCP novinky

Nina Hoppmann, členka týmu ECCP

Po úvodním slovu moderátorky Jennifer Bakerové byly představeny následující novinky:

1. Výzva k podání přihlášek do [Cluster Booster Academy](#).

2. Otevřená výzva k pořádání dalších akcí "[Clusters meet Regions](#)" v letech 2024/2025.
3. Podělte se s ECCP o [zpětnou vazbu](#) k EU Clusters Talks a využijte možnosti navrhnout nová témata pro další přednášky.

2. Akční plán pro oběhové hospodářství a nástroje pro malé a střední podniky k zavádění udržitelných obchodních modelů

Sarianne Tikkanen, DG ENV, European Commission

Mirabela Lupaescu, DG ENV, European Commission

Sarianne Tikkanenová představila akční plán Evropské unie pro oběhové hospodářství, který byl přijat v roce 2020. Jeho cílem je snížit ekologickou stopu spotřeby a výroby a zvýšit míru využívání oběhového materiálu. Zaměřuje se na tři oblasti: **Rámec udržitelné výrobné politiky, klíčové hodnotové řetězce a nakládání s odpady a jejich snižování.** Rámec udržitelné výrobné politiky zahrnuje vytvoření regulačního prostředí, v němž se udržitelné a oběhové výrobky stanou normou. Plán se zaměřuje na konkrétní odvětví, která jsou kritická z hlediska využívání přírodních zdrojů a mají vysoký potenciál pro oběhové postupy, jako je elektronika, baterie a vozidla, obaly, plasty, textil, nábytek, stavebnictví, budovy a potravinářský sektor. Kromě toho zahrnuje opatření, jejichž cílem je vytvářet méně odpadu a přidávat výrobkům větší hodnotu. Celkem má akční plán pro oběhové hospodářství 35 opatření, z nichž většina byla přijata v letech 2020 až 2023. Cílem je začlenit tato opatření do klíčových hodnotových řetězců, aby měla významný dopad. Plán zahrnuje také legislativní návrhy a revize stávajících směrnic.

Sarianne Tikkanenová upozornila na dvě konkrétní nařízení, která jsou pro klastry zajímavá. Směrnice o ekodesignu, která má do roku 2030 učinit z udržitelných a oběhových výrobků novou normu na trhu EU, je rozšířena na více výrobků a stanovuje požadavky na odolnost, opravitelnost, recyklovatelnost a využívání zdrojů. Strategie EU pro udržitelný a oběhový textil, jejímž cílem je vyřadit rychlou módu a snížit ekologickou stopu textilu, navrhuje opatření pro celý životní cyklus textilních výrobků. To zahrnuje požadavky na design, digitální pas výrobku pro transparentnost a rozšířenou odpovědnost výrobce.

Mirabela Lupaescu představila systém Eco-Management and Audit Scheme (EMAS) a přešla od politického rámce k podpůrným nástrojům pro malé a střední podniky. Jedná se o dobrovolný nástroj environmentálního řízení pro organizace, včetně malých a středních podniků, s cílem optimalizovat výrobní procesy, snížit dopad na životní prostředí a efektivně využívat zdroje. Systém EMAS zahrnuje hodnocení dopadů na životní prostředí, stanovení dobrovolných cílů a zveřejnění ročního environmentálního prohlášení v registru EU. V celé Evropě je registrováno více než 4 000 organizací, z nichž 70 % tvoří malé a střední podniky. Mirabela Lupaescu vysvětlila, že mohou těžit z úspory energie a zdrojů, rozšíření tržních příležitostí, zapojení zaměstnanců, posílení vztahů se zainteresovanými stranami, úlev v oblasti regulace a veřejně dostupných environmentálních prohlášení.

3. Panelová diskuze

Jannis Lambert, Prognos, člen týmu ECCP

Jannis Lambert představil službu Green Transition Support, kterou poskytuje Evropská platforma pro spolupráci klastrů. Hlavním cílem této podpory je pomáhat

zprostředkovatelům, jako jsou klastrové organizace, poskytovatelé podpory v oblasti zdrojů nebo energetické účinnosti a další multiplikátoři, při pomoci podnikům překonávat problémy spojené se zeleným přechodem.

Vysvětlil, že podpůrný nástroj je začleněn do webových stránek ECCP a zaměřuje se **na klíčová témata, jako je energetická účinnost, účinné využívání zdrojů a snižování emisí**. Není určen přímo pro podniky, ale pro zprostředkovatele, kteří podporují přechod na regionální úrovni. Nabízí osvědčené postupy, nástroje, novinky a síť. Databáze osvědčených postupů obsahuje více než 600 praktických příkladů, které ukazují úspěšné zavádění zelených řešení v celé Evropě. Uživatelé mohou vyhledávat podle klíčových slov, odvětví nebo environmentálního tématu a najít podrobné popisy včetně investičních nákladů a doby návratnosti.

Součástí Green Transition Support je také sada nástrojů pro průmyslovou syntézu, která nabízí průvodce krok za krokem a praktické metody pro zavádění zelených konceptů. Kromě toho zde uživatelé naleznou aktuální informace o zelených tématech, novinky, nadcházející akce a otevřené výzvy týkající se zelených iniciativ. Jannis Lambert vyzval k zasílání příkladů, novinek, událostí a nástrojů z různých regionů. Cílem této spolupráce je obohatit databázi a podpořit regionální aktivity. Členové komunity ECCP jsou vyzýváni, aby využívali dobré příklady, sdíleli své vlastní a propojovali se ve prospěch všech aktérů pracujících v oblasti zelené transformace v Evropě.

4. Panelová diskuze

Řečníci diskutovali o tom, jak se různá odvětví zapojují do ekologického přechodu, a zdůraznili význam spolupráce, inovací a praktického uplatňování udržitelných postupů.

Řečníci se shodli na tom, že ekologický přechod úzce souvisí s přechodem na digitální technologie. Adam Priehodský zmínil, jak jeho klastr pomáhá těmto malým a středním podnikům přizpůsobit se novým technologiím, zejména umělé inteligenci, s cílem zvýšit efektivitu výroby a snížit spotřebu energie. Jeho klastr spolupracuje se státní vládní organizací pro technologickou inkubaci, která pomáhá identifikovat startupy, jež mohou pomoci při optimalizaci výrobních procesů. Integrací umělé inteligence se jedné společnosti podařilo ušetřit až 20 % výrobního času na své lince, což vedlo k významným úsporám energie a CO₂. Fabricio Guarrasi uvedl příklad nástroje pro sebehodnocení používaného v rámci jejich členských organizací. Tento nástroj slouží jako výchozí bod pro společnosti, zejména malé a střední podniky, aby si lépe uvědomily svou spotřebu energie a identifikovaly oblasti, které je třeba zlepšit. Rita Moura hovořila o zásadní roli digitálních nástrojů při řízení složitosti moderních stavebních projektů, zejména pokud se na nich podílí více organizací a podniků. Informační modelování budov (BIM) umožňuje vytvářet digitální reprezentace fyzických a funkčních vlastností budov. Toto modelování usnadňuje lepší rozhodování v průběhu celého životního cyklu budovy. Umělá inteligence a strojové učení navíc dokáží předvídat výsledky změn v procesech navrhování nebo výstavby a jejich dopady na životní cyklus budovy. Společnosti také zavádějí digitální dvojčata pro monitorování, údržbu a správu zařízení. Díky zabudování senzorů do budov lze shromažďovat a analyzovat data v reálném čase, což dále zvyšuje efektivitu správy budov.

Řečníci popsali, která odvětví se s přechodem na zelenou ekonomiku vypořádávají odlišně. Automobilový průmysl, který je tradičně závislý na výrobních procesech, se potýká s problémy při hladkém přijímání zeleného přechodu. Klíčovými oblastmi jsou zde snižování spotřeby

vody, energie a odpadu. Kromě toho se změnily vzorce poptávky po materiálech, což má dopad na dodavatele na různých úrovních. Například v automobilovém průmyslu roste poptávka po recyklovaných plastových materiálech. Tento posun představuje výzvu pro malé a střední podniky, pro které je obtížné pochopit a přizpůsobit se používání recyklovaných materiálů vedle surovin nebo místo nich. Pro stavební sektor Rita Moura zdůraznila, že je důležité navrhovat budovy s ohledem na budoucnost a zajistit, aby bylo možné opětovně využívat jejich součásti. Rita Mourová zdůraznila potřebu používat udržitelnější materiály, jako jsou biomateriály a dřevo, energeticky účinné konstrukce a nutnost, aby se stavební sektor zapojil do dalších průmyslových odvětví, jako jsou přírodní zdroje a textilní průmysl. Cílem této spolupráce je začlenit do stavebnictví různé materiály a inovativní postupy z těchto odvětví. Významný důraz je kladen na recyklaci stávajících konstrukcí. Řečník zmínil potřebu opětovného využití materiálů z budov, které se bourají, a využití těchto materiálů v nových stavbách. Kromě toho je třeba přehodnotit navrhování a plánování budov, které musí být provedeno tak, aby jejich součásti mohly být v původní podobě znovu použity v budoucích stavbách, podobně jako modulární systém.

Audity mohou pomoci identifikovat příležitosti ke snížení spotřeby energie, vody a odpadu. Autoklastr provedla ve firmách "environmentální audit", který spočívá v návštěvě odborníků ve firmách a po celodenním hodnocení poskytuje realizovatelná doporučení pro zlepšení v oblastech, jako je spotřeba vody, energie, nakládání s odpady a používání recyklovaných materiálů.

Řečníci se shodli na tom, že začínající podniky mohou do odvětví přinést agilitu a nová řešení, která mohou pomoci s přechodem na ekologickou ekonomiku. Fabricio Guarrasi zdůraznil význam propojení výzkumu s podnikáním a zásadní roli, kterou hrají začínající podniky při zavádění inovativních řešení do větších podniků. Rita Moura uvedla argumenty pro dlouhodobá partnerství mezi podniky. Pro odvětví stavebnictví navrhla posun v navrhování budov od přístupu založeného na výrobcích k přístupu založenému na službách. To by znamenalo, že dodavatelé jsou odpovědní za kruhovou údržbu a případnou výměnu nebo modernizaci komponent. Tento přístup znamená zapojení do dlouhodobých servisních vztahů, kdy dodavatelé odpovídají za řízení životního cyklu stavebních komponent, které dodávají. Ander Elgorriaga Kunze zdůraznil význam zohlednění celého životního cyklu komponent v dodavatelském řetězci a uvedl příklad z odvětví bílé techniky. Společnosti začaly znovu využívat funkční vyřazené komponenty v nové výrobě. Díky záchraně dílů, jako jsou indukční rozbočky, které obsahují cenné materiály, je mohou společnosti znovu použít namísto nákupu nových materiálů.

Fabricio Guarrasi zdůraznil, že správné postupy pro úsporu energie a zdrojů se mohou lišit v závislosti na tom, zda se jedná o velký podnik, malý nebo střední podnik, podnik v pozdní fázi vývoje nebo začínající podnik. Přístup k energetické účinnosti není univerzální, ale zahrnuje spíše kombinaci různých opatření přizpůsobených potřebám každého podniku. Proto má klastr interní pracovní skupinu zaměřenou na oblasti, jako jsou energetické komunity a energetická účinnost. Tyto skupiny se skládají z obcí, podniků, začínajících podniků a výzkumných institucí, což usnadňuje sdílení znalostí a vzájemné učení se ze zkušeností. Ander Elgorriaga Kunze souhlasil s tím, že pro velké společnosti, zejména nadnárodní, hraje primární roli v oblasti udržitelnosti řízení ekologického dodavatelského řetězce. Tyto společnosti byly vyzvány, aby do svých politik a strategií začlenily myšlení o životním cyklu. Malé a střední podniky často vyžadují jasnou a okamžitou potřebu, než začnou jednat.

Obhajoval individuální přístup pro různá odvětví a velikosti společností. Účinnost programů a strategií na podporu udržitelnosti se liší v závislosti na velikosti podniku a odvětví, v němž působí.

Ander Elgorriaga Kunze hovořil o důležitosti převedení výzev EU v oblasti oběhového hospodářství do regionálních hnacích sil, které jsou pro podniky snadno pochopitelné, a o potřebě úzkého dialogu a spolupráce mezi veřejným a soukromým sektorem, aby bylo možné dosáhnout významného pokroku v oblasti udržitelnosti. Popsal různé podpůrné programy a nástroje vyvinuté jeho vládou. Iniciativa Green Supply Chain Management zahrnuje spolupráci s 18 velkými nadnárodními korporacemi s cílem přivést malé a střední podniky k oběhovému hospodářství a zvýšit efektivitu. Díky integraci zelených postupů do dodavatelského řetězce hrají tyto nadnárodní společnosti klíčovou roli při ovlivňování a umožňování menším společnostem přijmout udržitelné postupy. Další program podpory je navržen tak, aby byl rychlý, flexibilní a úzce sladěný s potřebami malých a středních podniků. Tyto jednoleté projekty, jejichž maximální výše financování se pohybuje kolem 30 000 EUR, jsou přizpůsobeny tak, aby byly dostupné a praktické pro menší společnosti. Vysvětlil také daňové úlevy pro čisté technologie, které v Baskicku existují. Vypracovali seznam čistých technologií, inspirovaný podobnými iniciativami v Nizozemsku, který nabízí daňové odpočty až do výše 30 % na čisté technologie, zaměřené především na energetiku, emise a širší oběhové hospodářství. Fabricio Guarrasi se také zasadil o spolupráci s hlavními průmyslovými sdruženími při komunikaci a rozdělování dotací na národní a regionální úrovni. To pomáhá podnikům, zejména malým a středním, získat přístup k finanční podpoře na zavádění energeticky účinných postupů. Ander Elgorriaga Kunze se shodl na nutnosti partnerství veřejného a soukromého sektoru a zásadní roli klastrů při usnadňování této spolupráce.

5. Možnosti financování

Nina Hoppmann, členka týmu ECCP

Na závěr se Nina Hoppmannová podělila o následující příklady možností financování:

1. [Breakthroughs to improve process industry resource efficiency \(Processes4Planet partnership\)](#); uzávěrka je 7 února 2024.
2. ['Innovate to transform' support for SME's sustainability transition](#); uzávěrka je 7. února 2024.
3. [Technologies/solutions to support circularity for manufacturing \(Made in Europe Partnership\)](#); uzávěrka je 7. února 2024.
4. Možnosti pro MSP: Výzvy Euroclusters Calls; publikováno na [European Cluster Collaboration Platform](#).